

Волосюк Станіслав Олександрович

студент 4 курсу

Інституту підготовки юридичних кадрів

для Служби безпеки України

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Шовкопляс Ганна Миколаївна

кандидат юридичних наук, науковий співробітник НДІ

правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України,

доцент кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИМОНОПОЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Автором проаналізовано антимонопольне законодавство України на предмет визначення системи суб'єктів його реалізації. Досліджено правовий статус та компетенцію Антимонопольного комітету України та його територіальних органів. Визначено основні напрями антимонопольної політики в національному правовому режимі. Проаналізовано діяльність міжнародних організацій із захисту економічної конкуренції. Окреслено перспективи розвитку антимонопольного законодавства України.

Ключові слова: антимонопольна політика, антимонопольне законодавство, конкуренція, господарська діяльність.

Volosiuk Stanislav

student of the Juridical Personnel Training Institute for the Security

Service of Ukraine of the Yaroslav Mudryi National Law University

Shovkopliias Hanna

PhD, Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine,

Associate Professor of the Department of Business Law of Yaroslav

Mudryi National Law University

SUBJECTS OF REALIZATION

ANTIMONOPOLOGICAL LEGISLATION OF UKRAINE

The author analyzes the antitrust law of Ukraine to determine the system of subjects of its implementation. The legal status and competence of the Antimonopoly Committee of Ukraine and its territorial bodies are studied. The main directions of antitrust policy in the national legal regime are determined. The activity of international organizations on protection of economic competition is analyzed. Prospects for the development of antitrust legislation of Ukraine are outlined.

Keywords: antitrust policy, antitrust law, competition, economic activity.

Антимонопольне законодавство становить важливу частину національного законодавства у сфері господарської діяльності. Його мета полягає в захисті конкуренції серед суб'єктів господарювання, підтримання справедливого балансу приватних і публічних інтересів у сфері господарювання.

Зміст антимонопольної політики України полягає у демонополізації економіки, регулюванні економічної діяльності суб'єктів господарювання, застосуванні уповноваженими суб'єктами конкурентного законодавства, а також діяльності суб'єктів господарювання та громадянського суспільства, сенс якої полягає в дотриманні конкурентного законодавства, безпосередній участі у моніторингу конкурентних відносин на ринках і за умови виявлення ознак антиконкурентної поведінки - повідомлення органів Антимонопольного комітету України [1, с. 12].

До основних завдань антимонопольного регулювання відносять: нормативні заходи, спрямовані на правове регулювання монополістичної діяльності; безпосереднє управління об'єктами державної власності, що перебувають у стані монополії; заходи щодо стимулювання капітальних вкладень у переробну промисловість; державне фінансування науково-дослідних робіт; дотації і субсидії, податкові пільги; створення програм підтримки малого та середнього підприємництва тощо [2, с. 171].

В Україні центральним органом, діяльність якого спрямована на захист економічної конкуренції, є Антимонопольний комітет Украї-

ни. Відповідно до положень чинного національного законодавства цей державний орган наділений спеціальним статусом, який пояснюється його винятковими завданнями та компетенцією.

Серед основних завдань Антимонопольного комітету України міститься здійснення контролю від імені держави за додержанням суб'єктами господарювання закону щодо економічної конкуренції. При його реалізації орган має зважати на пріоритетність принципів дотримання прав споживачів та рівності господарюючих суб'єктів.

Антимонопольний комітет України як державний орган зі спеціальним статусом має також своєрідну структуру та складається з Голови та восьми уповноважених. Окрім того, Антимонопольний комітет України має свої територіальні відділення, повноваження яких він визначає самостійно. Щодо розподілу повноважень Антимонопольного комітету України та його територіальних органів в законодавстві закріплена виключна компетенція центрального органу, яка не може бути звужена або делегована. Усі інші повноваження можуть бути передані на місця.

У відповідності до положень законодавства Антимонопольний комітет України має повну організаційну, майнову тощо самостійність та є незалежним і неупередженим органом по захисту конкуренції в господарюванні, а також виявленню та усуненню порушень суб'єктів підприємницької діяльності. Окрім того, антимонопольні органи уповноважені на видання актів індивідуальної дії суб'єктам конкретних справ, а також мають право звернення до суду в разі виявлення порушень законодавства у сфері економічної конкуренції [3].

Незважаючи на нормативне врегулювання питань здійснення антимонопольної політики та суб'єктів її реалізації в Україні, науковці зазначають про недосконалість застосування його на практиці. Ключовою проблемою у сфері антимонопольної політики України, на думку К. Р. Пінченко, є недосконалість системи публічного адміністрування в цілому: підвищення ефективності антимонопольного регулювання може бути досягнуте лише за умови скорочення масштабів тіньової економіки та корупції; зменшенні кількості державних органів регулювання й контролю за діяльністю монополій; одночас-

ному підвищенні їх відповідальності за прийняті рішення; розподілі функцій між різними контролюючими структурами; приведенні національної нормативно-правової бази у відповідність до стандартів міжнародного права тощо. Так, в Україні має відбутися відхід від позиції «регулювання заради регулювання» і змінитися на «регулювання заради розвитку і процвітання економіки» [4, с. 32–35].

Варто зазначити, що протягом останніх років реформування сфери реалізації антимонопольної політики в Україні зазнало суттєвих змін і зрушень. Проте нормативно-правова база антимонопольної політики досі не є досконалою. Національне законодавство України має сприймати та втілювати міжнародні стандарти.

Із цього питання слід звернути увагу на діяльність Міжнародної мережі з питань конкуренції, яка не має нормативних повноважень, проте здійснює пряме застосування правил конкуренції. Одним із ключових завдань Міжнародної мережі з питань конкуренції є уніфікація правозастосовної діяльності серед держав-членів, а також укріплення співробітництва на паритетних засадах. Робота організації здійснюється шляхом проведення конференцій за участі представників національних антимонопольних органів. У межах Міжнародної мережі працюють робочі групи за різними напрямками (наприклад, робоча група з конкурентної політики, робоча група з питань фінансування та інші), які утворюються та функціонують за рішенням самої організації. Нерідко Міжнародна мережа з питань конкуренції створює та впроваджує проекти з передачі досвіду від досвідчених до молодих національних органів захисту економічної конкуренції. Організація та її робочі групи надають консультації національним органам із питань антимонопольної політики.

Діяльність міжнародних організацій із підтримання національних урядів у питаннях правового регулювання та практичної реалізації антимонопольної політики сприяє, по-перше, розвитку державного регулювання у відповідній сфері, а по-друге, дозволяє уніфікувати національні погляди на розвиток антимонопольної політики та законодавства.

Отже, антимонопольна політика є важливим напрямом діяльності національних органів. Її першочергова мета – забезпечення спра-

ведливого балансу інтересів суб'єктів господарювання та захист прав споживачів продукції. Суб'єктами реалізації антимонопольного законодавства в Україні є Антимонопольний комітет України та його територіальні відділення, які мають незалежність від зовнішнього впливу та зобов'язані належно та своєчасно реагувати на факти порушення законодавства у сфері захисту конкуренції в господарюванні. Прогалини в правовому регулюванні антимонопольної політики в Україні мають бути заповнені шляхом звернення до міжнародного досвіду та узгоджених стандартів ведення боротьби з монополіями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Попов Р. А. Державна політика України в сфері антимонопольної діяльності: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Запоріжжя, 2010. 20 с.
2. Лайкова М. С. Антимонопольна політика України: її зміст та особливості реалізації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. № 10. 2011. С. 168–171.
3. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>.
4. Пінкевич К. Р. Теорія та практика реалізації антимонопольної політики в Україні. 2016. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2330/1/Pinkevich_F-21.pdf.

REFERENCES

1. Popov R. A. (2010). Derzhavna polityka Ukrainy v sferi antymonopolnoi diialnosti. *Extended abstract of candidate's thesis*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
2. Laikova M. S. (2011). Antymonopolna polityka Ukrainy: yii zmist ta osoblyvosti realizatsii. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University*, 10, 168–171 [in Ukrainian].
3. Pro Antymonopolnyi komitet Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 26.11.1993 № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text> [in Ukrainian].
4. Pinkevych K. R. Teoriia ta praktyka realizatsii antymonopolnoi polityky v Ukraini. 2016. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2330/1/Pinkevich_F-21.pdf [in Ukrainian].